

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-03-22

Närvarande: F.d. justitierådet Inger Nyström, f.d. regeringsrådet Lars Wennerström och justitierådet Eskil Nord.

Nya regler för elektroniska pengar

Enligt en lagrådsremiss den 3 mars 2011 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om elektroniska pengar,
2. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
3. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
4. lag om ändring i konkurslagen (1987:672),
5. lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.,
6. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
7. lag om ändring i lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag,
8. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
9. lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
10. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

11. lag om ändring i lagen (2004:575) om europabolag,
12. lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat,
13. lag om ändring i lagen (2006:595) om europakooperativ,
14. lag om ändring i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar,
15. lag om ändring i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
16. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
17. lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Thomas Ordeberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Lagrådsremissen innehåller förslag som syftar till att genomföra direktiv (2009/110/EG) om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar. Lagen om elektroniska pengar har i stor utsträckning fått samma struktur och utformning som lagen (2010:751) om betaltjänster och den nu föreslagna regleringen syftar också till att anpassa reglerna om elektroniska pengar till regleringen av betaltjänster och de nya typer av institut som infördes genom betaltjänstlagen.

Förslaget till lag om elektroniska pengar

2 kap. 4 §

I paragrafen sägs att Finansinspektionen ska registrera utgivare av elektroniska pengar som beviljats undantag från lagens krav på tillståndsplikt samt att en registrerad utgivare ska underrätta

Finansinspektionen om vissa förändringar. Bestämmelser om register finns sedan i 5 kap. 5 §.

Motsvarande bestämmelse i 2 kap. 4 § betaltjänstlagen har utformats så att bestämmelsen om Finansinspektionens registreringskyldighet fått bilda ett första stycke medan bestämmelsen om underrättelseskyldigheten till Finansinspektionen fått bilda ett självständigt andra stycke i paragrafen. I tydlighetens intresse har paragrafen i ett tredje stycke även tillförts en upplysning om att det finns bestämmelser om register i 8 kap. 5 §.

Den föreslagna lagen om elektroniska pengar har ett nära samband med lagen om betaltjänster, delar av betaltjänstdirektivet är tillämpliga även på affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar och i det nya e-penningdirektivet görs hänvisningar till bestämmelser i betaltjänstdirektivet. Betaltjänstlagens lagtext återkommer i ett antal bestämmelser i den nu föreslagna lagen. Det har därför ett värde att, i den mån någon skillnad i sak inte är avsedd eller goda skäl föreligger för språkliga förbättringar, ge de båda lagarnas paragrafer samma lydelse i de fall där de behandlar samma fråga.

Enligt Lagrådets mening vore det att föredra, att lagtexten i 2 kap. 4 § i den nu föreslagna lagen om elektroniska pengar utformas på samma sätt som motsvarande bestämmelse i betaltjänstlagen. Med hänsyn härtill och för att undvika omotiverade skillnader vid utformningen av lagtexten i de båda lagarna föreslår därför Lagrådet att rubricerad paragraf erhåller följande lydelse:

4 § Finansinspektionen ska registrera dem som har beviljats undantag enligt 3 § (registrerad utgivare).

En registrerad utgivare ska underrätta Finansinspektionen om sådana förändringar som påverkar dess möjlighet att uppfylla villkoren för undantag enligt 3 §.

Bestämmelser om register finns i 5 kap. 5 §.

Vidare bör rubriken före 4 § kunna utgå då den framstår som överflödigt med hänsyn till bestämmelsen i 5 kap. 5 § och den rubrik rörande registrering som föregår denna paragraf.

3 kap. 17 §

I paragrafens första stycke finns ett förbud för institut för elektroniska pengar och registrerade utgivare att ge ut elektroniska pengar via ombud. Andra stycket innehåller en bestämmelse om att institutet eller utgivaren, om de vill tillhandahålla betaltjänster genom ombud, ska anmäla ombudet för registrering hos Finansinspektionen. Med hänsyn till att fråga är om två helt skilda situationer synes det lämpligt att paragrafen delas upp i två paragrafer.

När det gäller anmälan i paragrafens andra stycke sägs i punkten 3 att anmälan ska innehålla uppgifter som visar att de personer som avses i 2 § är lämpliga för en sådan uppgift, dvs. att såsom ombud utföra betaltjänster. Eftersom ombudet skulle kunna vara inte endast en juridisk utan även en fysisk person bör detta framgå av sagda punkt.

Lagrådet föreslår att paragrafen delas upp och att 17 § och den nya 18 § får följande lydelse:

17 § Institutet för elektroniska pengar och registrerade utgivare får inte ge ut elektroniska pengar via ombud.

18 § Om ett institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare vill tillhandahålla betaltjänster genom ombud, ska institutet eller utgivaren anmäla ombudet för registrering hos Finansinspektionen.

Anmälan ska innehålla

1. ombudets namn och adress,
2. om ombudet är en juridisk person, namn, personnummer eller motsvarande samt adress för dem som ingår i ombudets styrelse eller är verkställande direktör,
3. uppgifter som visar att de personer som avses i 2 är lämpliga för en sådan uppgift eller, om ombudet är en fysisk person, att han eller hon är lämplig att tillhandahålla betaltjänster, och
4. ombudets interna regler för hur ombudet ska leva upp till de krav som anges i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om anmälan uppfyller kraven i andra stycket ska Finansinspektionen registrera ombudet i det register som inspektionen för med stöd av 5 kap. 5 §. Institutet för elektroniska pengar och registrerade utgivare ska försäkra sig om att ombud som agerar för deras räkning informerar betaltjänstanvändarna om detta förhållande.

4 kap. 2 och 3 §§

I kapitlet ges bestämmelser om utgivning och inlösen av elektroniska pengar och, i förekommande fall, om avgiftsuttag vid inlösen.

Vad gäller 2 § innebär paragrafen att inlösen ska gå till så att utgivaren till det nominella beloppet ska lösa in penningvärde som motsvarar vad som ska lösas in.

I den engelska versionen av direktivet sägs i artikel 11.2 att utgivaren av elektroniska pengar ska "redeem... at par value, the monetary value of the electronic money held". Huvudordet i direktivtexten är alltså "värde" som används två gånger i samma artikel.

I det remitterade förslaget till 4 kap. 2 § används i stället två uttryck, nämligen "det nominella beloppet" och "penningvärde som motsvarar del av eller hela innehavet". Av sammanhanget att döma förefaller uttrycket "det nominella beloppet" täcka in direktivets två betydelser av begreppet "värde", som därför borde kunna utgå ur 2 § som överflödigt. Om detta förslag inte kan godtas bör författnings-

kommentaren kompletteras med en förklaring till varför de två uttrycken används i 2 § och vilken betydelse de har i förhållande till varandra.

Vad gäller övriga förutsättningar för inlösen framgår både av direktiven och av 3 § att ett villkor för inlösen är att det finns ett avtal därom mellan utgivaren och innehavaren av elektroniska pengar. I 3 § sägs dock inget om att ett sådant avtal ska finnas, utan endast vad som ska gälla i visst avseende för detta avtal. Lagrådet anser att förutsättningen att ett avtal ska ingås uttryckligen bör anges.

Lagrådet anser slutligen att kapitlet skulle vinna i logisk uppbyggnad om de två nu diskuterade paragraferna byter plats. Därigenom skulle 4 kap. få en mera sammanhängande struktur enligt följande:

- i 1 § anges förutsättningen för den primära företeelsen, utgivning av elektroniska pengar,
- i nya 2 § anges att det ska ingås ett avtal om en sekundär företeelse, inlösen, vad detta avtal ska innehålla och ytterligare villkor för avtalet,
- i nya 3 § anges proceduren för inlösen i enlighet med avtalet, och
- i 4 § anges förutsättningarna för avgiftsuttag vid inlösen.

Mot bakgrund av det nu sagda föreslår Lagrådet att de föreslagna 4 kap. 2 och 3 §§ omnumreras, byter plats med varandra och ges följande lydelse:

2 § Utgivare och innehavare av elektroniska pengar ska ingå ett avtal, i vilket villkoren för inlösen och eventuella avgifter i samband med detta tydligt anges. Innehavaren av de elektroniska pengarna blir bunden av avtalet först när han eller hon har underrättats om dessa villkor.

3 § På begäran av en innehavare av elektroniska pengar ska utgivaren lösa in del av eller hela innehavet av utestående elektroniska pengar till det nominella beloppet.

Om inlösen begärs inom ett år från och med den dag då det avtal som avses i 2 § upphör, ska hela innehavet lösas in. Detta ska också gälla om ett institut för elektroniska pengar bedriver sådan verksamhet som avses i 3 kap. 5 § första stycket och det inte är känt till vilken del medlen ska användas som elektroniska pengar.

Om dessa förslag godtas ska en hänvisning i 4 § första stycket till 3 § följändras till att i stället avse 2 §.

5 kap. 25 §

Som anförts ovan bör bestämmelser i den nu föreslagna lagen i de flesta fall kunna ges samma lydelse som motsvarande bestämmelser i betaltjänstlagen. Med hänsyn härtill och då den korta bestämmelsen om vite även är en normbestämmelse som bör riktas mot någon föreslår Lagrådet att paragrafen får följande lydelse:

Om Finansinspektionen meddelar föreläggande eller förbud enligt denna lag, får inspektionen förelägga vite.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.